УДК 371: 004.4

Косенчук Ольга Геннадіївна
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіка і психологія дошкільної освіти та дитячої творчості
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна
kosenchuk@ukr.net

Бахмат Наталія Валеріївна
доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та методики початкової освіти, заступник декана педагогічного факультету з наукової роботи та інформатизації освітнього процесу
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна
bahger.teacher@gmail.com

МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті проаналізовано різні тенденції побудови моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти відповідно до Міжнародних освітніх стандартів.

Авторами розроблено та апробовано модель інформаційно-комунікаційного управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти, яка передбачає обізнаність усіх суб'єктів управлінського процесу з проблемами менеджменту, інформаційно-комунікаційного забезпечення, оптимальних форм і методів взаємодії в колективі, спільну командну роботу; налагодження міжсекторних зв'язків у процесі управління освітньою діяльністю закладу дошкільної освіти. Апробація була проведена на прикладі закладу дошкільної освіти Ukrainian global school (Солом'янський район м. Києва).

Презентовані інструменти, включали аналіз відповідних теоретичних і методологічних джерел, а також узагальнення досвіду викладача з викладання курсу "Управління в системі дошкільної освіти" студентам Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.

Акцентовано увагу на значенні ефективних механізмів взаємодії в освітньому просторі, які супроводжуються і підтримуються інформаційними потоками, й об'єднують як безпосередніх учасників освітнього процесу, так і суспільне оточення з закладом освіти як цілісною системою.

Велика увага зосереджена на визначенні факторів, які перешкоджають створенню повноцінного інформаційно-комунікаційного забезпечення управління ЗДО, обґрунтовані нові підходи щодо подолання або мінімізації ряду труднощів, що виникають в освітньому процесі.

Автором аргументовано обґрунтовано нагальність створення та функціонування мультидисциплінарної команди; розкрито особливості планування спільних дій в аспекті управління навчальним закладом; уточнено порядок координації діяльності та схарактеризовано систему контролю за їх виконанням.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційне забезпечення; заклад освіти; сучасний заклад дошкільної освіти; управління; управління якістю освіти; ефективне управління; модель.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Соціально-економічний розвиток України сьогодні об'єктивно пов'язаний як з глобалізаційними процесами в економіці та політиці, так і з якісними перетвореннями у культурно-освітній сфері життя суспільства. Він зумовлює трансформацію системи освіти, визначення нових пріоритетів і перспектив розвитку сучасного закладу освіти. Відбувається інтенсивний пошук нового в теорії і практиці управління, навчання та виховання, активно впроваджуються нові освітні технології, оригінальні педагогічні ідеї, інформаційні освітні моделі. Позитивними тенденціями в цьому контексті є: впровадження інноваційних управлінських технологій для оцінювання якості надання освітніх послуг закладом; розширення кола суб'єктів, які залучаються до аналізу та оцінки явищ і процесів освітнього простору закладу освіти; впровадження в освітнє середовище закладу моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти.

У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті зазначається, що

© О. Г. Косенчук, Н. В. Бахмат, 2019.

«…нова модель управління освіти має бути відкритою і демократичною, передбачати забезпечення державного управління з урахуванням громадської думки задля зміни функції, структури і стилю управління освітою» [11]. Ці положення зумовлюють актуальність вирішення завдань щодо управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти (ЗДО) та вдосконалення системи забезпечення управління якістю освіти.

Відповідно до нового Закону України «Про освіту» характерними є зміна освітньої парадигми, пошуки нових моделей взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, розробка нового змісту освіти та нових педагогічних, інформаційно-комунікативних і управлінських технологій.

Зважаючи на зазначене вище, ефективне управління якістю освіти в сучасних закладах дошкільної освіти можливе за умови результативного стратегічного менеджменту, ефективність якого можна досягти лише завдяки реалізації в освітньому процесі моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методичні засади реалізації стратегічного менеджменту в закладах освіти розкриті в роботах таких зарубіжних учених, як І. Ансоффом, М. Армстронг, Ч. Бернард, О. Віханський, П. Друкер, К. Ендрю, С. Канькал, Б. Карлоф, А. Кредісов, М. Портер, А. Дж. Стрікленд, Дж. Томас, К. Хаттен, А. Чандлер та ін.

Освітня сфера України як об'єкт державного управління привертає увагу таких вітчизняних науковців: І. Вакарчука, Л. Гриневич, І. Зязюна, В. Кременя, В. Лугового, В. Мадзігона, С. Ніколаєнка, О. Пометун, О. Савченко, М. Степко. Науковці у своїх працях надають ґрунтовну й систематизовану інформацію про керовану систему, стан і динаміку розвитку освіти визначають її досягнення, проблеми, перспективи.

Питання щодо управління системою дошкільної освіти розкрито в роботах таких дослідників: Г. Афанасьєва, Т. Колодяжного, Н. Маковецької, П. Третякова, М. Слободянника, Є. Хрикова та ін. Вищезазначені науковці систему управління дошкільною освітою представляють як складну соціально-педагогічну систему. Управління якістю освіти через призму моніторингу якості надання освітніх послуг закладом освіти розкрито у роботах Г. Єльнікової, К. Крутій, Л. Покроєвої та ін.

Проблема застосування інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в організації моніторингу якості освіти розкрито в роботах В. Бикова, І. Дзегельонок, Л. Калініної, В. Лунячек, А. Молчанова, П. Одинцова, Є. Каракозова та ін.

Незважаючи на різні аспекти дослідження, питання управління якістю дошкільної освіти у педагогічній науці не було предметом наукових розвідок, а інформаційне забезпечення управління якістю освіти в сучасному закладі дошкільної освіти потребує більш детального вивчення.

Аналіз впровадження інформаційного забезпечення в освіті на міжнародному рівні розкриває три основні проблеми забезпечення управління якістю освіти:

- реформування телекомунікацій, яке повинно включати в себе привід для того, щоб педагогічні працівники і учні, які звертаються до ІТ-технологій, мали стабільний і високошвидкісний Інтернет;
- забезпечення якості цифрового навчального матеріалу;
- охоплення співробітництва, використовуючи мережні технології та соціальні мережі з метою розробки механізмів, що надають можливість обмінюватися досвідом та інформацією між учасниками освітнього процесу [13].

З огляду на вище окреслене, впровадження інформаційного забезпечення в освіті є значним потенціалом у трансформаційних освітніх процесах сьогодення, які є важливими й істотно впливають на якість освіти, що, в свою чергу, тягне за собою всі процеси, які пов'язані з визначенням програмного забезпечення та управлінням закладом освіти.

У зв'язку з цим проблема інформаційного забезпечення управління якістю освіти на нових інноваційних засадах потребує окремого дослідження відповідно до сучасних

наукових підходів, нового формату Державного стандарту дошкільної освіти з урахуванням наукового здобутку вчених та специфіки діяльності закладу дошкільної освіти.

Метою статті є розроблення та обґрунтування моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження було проведено на прикладі закладів дошкільної освіти м. Києва. Застосовані інструменти включали аналіз відповідних теоретичних і методологічних джерел, а також узагальнення досвіду викладача з викладання курсу "Управління в системі дошкільної освіти" студентам Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. У процесі дослідження використано ряд методів, що відповідають цілям дослідження, а саме: теоретичні (аналіз науково-педагогічної та методичної літератури; аналіз, синтез, абстрагування і систематизація змісту, форм і методів організації роботи з педагогічним колективом закладу дошкільної освіти, узагальнення результатів дослідження для визначення сучасних підходів щодо реалізації моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти); емпіричні методи (узагальнення педагогічного досвіду, тестування, спостереження, інтерв'ювання, опитування, обговорення; спостереження за діяльністю педагогічного колективу ЗДО, анкетування вихователів, керівників; моделювання різних ситуацій, методичних заходів для обґрунтування стану практики управління якістю освіти закладів дошкільної освіти м. Києва з використанням ІКТ); експериментальні методи (педагогічний експеримент, обробка результатів дослідження задля систематизації результатів досліджень та обґрунтування моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти).

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні інформатизація освіти є одним з пріоритетних напрямів модернізації вітчизняної освітньої системи. Значну увагу цьому питанню приділяє уряд країни, на розв'язання проблем інформатизації освіти з урахуванням сутності глобальних трансформацій та підготовки людини до життя в інформаційному суспільстві спрямовують спільні зусилля Національна академія педагогічних наук України, Міністерство освіти і науки України, Національна академія наук України та інші установи, в тому числі і заклади дошкільної освіти.

Як зазначалося нами раніше, проблема інформаційного забезпечення управління якістю освіти широко представлена в роботах В. Бикова, Н. Вербицької, В. Журавльова, В. Руденко, Ю. Чернова та ін. Проблема впровадження ІКТ в управлінський процес закладу освіти крізь призму систематизації інформаційного забезпечення управлінської діяльності розкрита в роботах В. Гуменюк, В. Драгун, О. Дубініної, Л. Калініної, Л. Ляхоцької та ін.

Так у своїх дослідженнях Л. Калініна, стверджує, що «…управління є ні що інше, як інтегрована сума взаємопов'язаних функцій та комплекс неперервних взаємопов'язаних дій суб'єктів управління» [8, с. 8].

Ю. Васильєв вважає, що «…сутність управління та діяльність керівника в закладу освіти можна визначити терміном «педагогічне управління», яке здійснює не лише керівник, але й кожен учасник освітнього процесу» [3, с. 7].

Отже, з огляду на наведені визначення *управління закладом дошкільної освіти – це особливий вид діяльності, в якій її суб'єкти завдяки плануванню, організації та контролю забезпечують інтегрованість спільної діяльності педагогічного колективу, вихованців(дітей), батьків, обслуговуючого персоналу з метою досягнення визначених цілей і задач стратегічного розвитку закладу освіти.*

Аналіз наукової літератури [2;4;5;6] дає підстави стверджувати, що сьогодні освіта має орієнтуватися на перспективи розвитку суспільства. А це означає, що в сучасній освіті необхідно застосовувати інноваційні інформаційні технології. Створення «оптимального» інформаційного середовища є ключовим завданням на шляху переходу до інформаційного суспільства. Масове впровадження ІКТ в освітню сферу висуває проблему комп'ютеризації ЗДО в розряд пріоритетних. Розвиток і впровадження ІКТ спрямовані на їх комплексне інформаційно-ресурсне й методичне забезпечення.

Нині комп'ютеризація освітнього процесу розглядається як один з найбільш перспективних напрямів підвищення якості освіти. Цій проблемі приділяється значна увага як на рівні центральних органів управління освітою, так і на рівні закладів освіти. Проте масштабна комп'ютеризація освітнього процесу в закладах освіти – складна проблема, яка потребує тривалої цілеспрямованої роботи й постійної уваги.

Використання комп'ютерних програм, електронних засобів навчального призначення значно підвищують якість навчання, але при використанні ІКТ в управлінському та освітньому процесі ЗДО виникають певні бар'єри, такі як недостатнє матеріально-технічне та науково-методичне забезпечення закладу освіти; недостатньо розроблені методики використання ІКТ в освітньому процесі; недостатня підготовка керівного складу та педагогічних працівників закладу освіти до використання ІКТ в освітньому процесі.

Саме тому репрезентовані та систематизовані в процесі нашого дослідження практико-орієнтовані ідеї сприяють науковому обґрунтуванню моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти на засадах інтеграції знань з різних галузей наук та принципу міждисципланарності.

Вивчаючи систему роботи закладу дошкільної освіти крізь призму управління, слід пам'ятати, що інформатизація управління закладом освіти не є тільки технологічною проблемою. Стратегічною лінією управління слід вважати використання потужного інформатизаційного ресурсу з метою подальшого розвитку освіти. Це дозволяє здійснювати повний системний аналіз ресурсної бази з метою визначення її повноти й достатності; формувати критичне мислення керівника, яке сприяє об'єктивному аналізу ситуації у власній установі, а також враховувати вітчизняний і зарубіжний досвід; використовувати інформаційний ресурс для модернізації таких управлінських функцій, як планування, керівництво й контроль; управляти інформаційними потоками, забезпечуючи надійний захист інформації; визначати коло її споживачів; структурувати інформацію так, щоб кожен користувач (директор, практичний психолог, педагог) мав доступ до неї в межах своєї професійної компетенції.

Перший віце-президент НАПН України, В. Луговий, підкреслив, що «…у напрямі інформатизації освіти необхідно вирішити невідкладні завдання: довершити технічне оснащення навчальних закладів, кабінетів, лабораторій, бібліотек комп'ютерними системами; суттєво оновити зміст, педагогічні технології, методичне забезпечення навчання і викладання на основі ІКТ; упровадити новітні навчальні системи з використанням ІКТ; формувати інформаційно-комунікаційну культуру освітян і суспільства в цілому» [7, с. 17].

Отже, у нашому дослідженні, враховуючи вищесказане, *систему управління якістю освіти у закладах дошкільної освіти* ми трактуємо як *багатокомпонентну систему, яка має свої характерні особливості і є автономним об'єктом ґрунтовних і практичних досліджень, потребує комплексного вивчення з позицій нового наукового підходу – менеджменту якості, у якому надаються стратегічні переваги закладу дошкільної освіти, детерміновано аналіз використання програмних засобів управління закладом освіти з метою забезпечення якості надання освітніх послуг ЗДО.*

Ключовим завданням нашого дослідження є розроблення та обґрунтування моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти. У словнику із соціальної педагогіки поняття «модель» детерміновано як «умовний образ, аналог будь-якого об'єкту, процесу або явища, який здійснюється у символічній формі; формалізована теорія, на підставі якої може бути зроблений ряд

припущень; символічне зображення структури, типу поведінки і зразків взаємодії у соціальних процесах» [9, с. 157].

Інформаційне забезпечення управління якістю освіти на рівні закладу освіти є необхідною складовою управління, але, за твердженням академіка А. Берга, «Для управління необхідна не всяка різноманітність, а тільки така, яка корисна, значуща для системи; суттєво не будь-яке зняття невизначеності, а тільки таке, в результаті якого виникає знання, що може слугувати керівництвом до дії» [1, с. 190].

Перш ніж проектувати і створювати систему управління якістю освіти на рівні закладу освіти, зокрема закладу дошкільної освіти, необхідно сформулювати цілі її застосування у межах місії закладу. Місія має бути сформульована таким чином, щоб її можна було використати як інструмент під час перевірки різноманітних операційних рішень щодо проблеми якості, а також як критерій для визначення власне поняття «якість» [12, с.74].

Труднощі створення повноцінного інформаційного забезпечення управління ЗДО обумовлені кількома факторами. По-перше, освіта – більша система: у ній зайнята велика кількість людей, вона має розгалужену (ієрархічну) структуру. Очевидно, що таку ж властивість повинна мати й система створюваних і використовуваних в управлінні джерел інформації, тобто інформаційне забезпечення організації управління закладом дошкільної освіти. Тому для забезпечення інформаційних потреб учасників освітнього процесу необхідна тільки та інформація, що включена в контекст управління ЗДО.

По-друге, результати виховання, процеси розвитку особистості під час виховання й навчання мають латентний, відтермінований характер, не завжди виявляються відразу ж після дії навчально-виховних і суб'єктних впливів. Крім того, результати виховання, на відміну від навчання, мають надпредметний (позапредметний, непредметний) характер, тому отримати об'єктивну інформацію про результати виховання завдяки традиційним каналам отримання інформації, в основі яких лежить предметний підхід, практично неможливо.

По-третє, існує очевидна різнорідність цільових (реалізованих, а не декларованих) настанов і пріоритетів. Для людини як соціальної істоти найбільш важливим представляється гуманітарний, розвивальний аспект освіти: розвиненість особистісних якостей допомагає їй бути здоровим, успішним і щасливим [9]. Звідси прагнення одержувати освіту в кращих освітніх закладах. Суспільна потреба виховання в молодих людей соціальної активності, творчої мобільності, самостійності, що не завжди поєднуються із сформованою практикою оцінювання діяльності ЗДО за результатами навчання.

Подолати ці труднощі неможливо простим збиранням інформації про діяльність закладу дошкільної освіти. Труднощі можна подолати тільки на основі нових підходів до роботи з інформацією, яка генерується в системі освіти. Ці підходи повинні бути засновані на спеціальних принципах інформаційного забезпечення управління ЗДО.

Аналізуючи вищевикладене, виникає необхідність інформаційної підтримки складників процесу управління на рівні закладу дошкільної освіти у формі програмно-апаратних комплексів, наприклад, систем, призначених для управління освітнім процесом у ЗДО.

До «Переліку навчально-наочних посібників, електронних засобів навчального і загального призначення, обов'язкової ділової документації, допоміжних засобів навчання та шкільного обладнання, рекомендованих Міністерством освіти і науки України (МОН України) для використання у закладах освіти включено такі комп'ютерні програми, призначені для забезпечення управління освітніми закладами (табл.1) [10].

Окрім зазначених у таблиці 1 електронних засобів, сьогодні розроблено ряд інших програмних засобів, які використовуються в управлінні закладом освіти. Серед яких ми виокремлюємо більш придатну для застосування в закладі дошкільної освіти аналітично-пошукова систему «Освіта – Школа» (розробники –В. Іценко і В. Іценко), яка виконана на СУБД Access, є додатком Windows, для її функціонування необхідний тільки Microsoft Office. Система може працювати в локальній мережі. Оскільки система розроблена учителями-практиками з великим досвідом роботи, вона повністю відображає всю діяльність закладу. У системі розроблене навантаження педагогічних працівників, тарифікація, проекти

наказів для директора, виховна робота, посадові інструкції для всіх працівників, переведення дітей з однієї групи в іншу, методична робота, облік матеріально-технічної бази, акти списання і передачі матеріальних цінностей тощо.

Таблиця 1

Перелік електронних засобів, призначених для забезпечення управління закладом освіти [10]

№ з\п	Назва програмного засобу	Виробник, автор	Рік розроблення
1.	ППЗ «Система перевірки знань, проведення олімпіад та конкурсів «ОЛІМП»»	Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ	2005
2.	ППЗ «Програмне забезпечення для інтерактивного тестування учнів середньої освіти «Школярик»»	Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди	2005
3.	Програмне середовище «Тестування»	Компанія «Дієз-продукт», м. Київ	2006
4.	Автоматизована система управління «Школа» (АСУ «Школа»)	ЗАТ «Мальва», м. Київ	2005
5.	Автоматизована система «Школа»	НДІ «Прикладних інформаційних технологій»	2008
6.	Універсальна Національна Інноваційна Система «Школа»	Компанія «Дієз-продукт», м. Київ	2008

Досягненню ефективного управління якістю педагогічного процесу в ЗДО сприяє створення єдиного інформаційного освітнього простору закладу, яке спрямоване на оперативне отримання необхідної інформації, ефективне використання комп'ютерної та телекомунікаційної техніки в закладі освіти. З цією метою в закладах освіти України широко впроваджується Проект «Альфа». який включає в себе: систему «Сокіл», що забезпечує можливість адміністрації закладу освіти отримувати інформацію про діяльність педагогічних працівників, інших співробітників з метою оцінки їх діяльності, профілактики конфліктів, оперативного адміністративного коригування та узгодження діяльності співробітників; систему «Альфа» – комплект обладнання та програмного забезпечення для виробництва відео та аудіо контенту, що має використовуватися з метою проведення інтерактивних уроків/занять на основі ІКТ, методичного наповнення хмари-бібліотеки, у якій систематизується навчальний матеріал; платформу «Редікер» – набір програмного забезпечення для адміністрації, педагогічних працівників, учнів та батьків (електронний журнал, щоденник, показник рейтингу учнів, показник професійного зростання вчителів – база для атестації педагогів).

Виникає нагальна потреба розробки стандартів даних та інформаційних ресурсів, технологій формування, зберігання та передавання даних, алгоритмів обробки та аналізу інформації щодо системи управління ЗДО.

Новацією в системі управління ЗДО у м. Києві стало запровадження пілотного проекту зі створення електронної системи запису до ЗДО "Разом із компанією "Майкрософт". Унікальністю даної електронної системи є створення єдиної інформаційної онлайн-мережі – реєстрації дітей дошкільного віку до освітньої установи. Забезпечення прозорості обліку вільних місць у системі дошкільної освіти в час нестачі та перевантаження дошкільних навчальних закладів столиці; створення ефективного мобільного інформаційного ресурсу щодо місцезнаходження та специфіки освітніх послуг всіх закладів дошкільної освіти м. Києва.

Наразі заклади дошкільної освіти м. Варшави та Москви, запроваджуючи аналогічну систему електронної реєстрації, поліпшили процеси планування, контролю та оцінки системи дошкільного виховання, зменшили бюрократичні схеми та зробили даний процес прозорим.

Отже, аналіз електронних засобів, призначених для забезпечення управління якістю освіти показав, що розв'язання проблеми слід шукати на шляху комплексного застосування можливостей автоматизованої системи управління закладом дошкільної освіти, зокрема в

частині збирання, інтерпретації та подання даних для їх використання з метою покращення якості надання освітніх послуг.

У дослідженні ми дійшли висновку, що можливе застосування всіх видів управління (стратегічного, за результатом, за відхиленням параметрів процесу, за відхиленням проміжного результату) з урахуванням об'єктів управління в ЗДО, але на різних за тривалістю часових проміжках.

Зокрема, управління освітнього процесу ЗДО з технологічної точки зору можна уявити як керовану взаємодію його учасників та суспільного оточення (рис. 1).

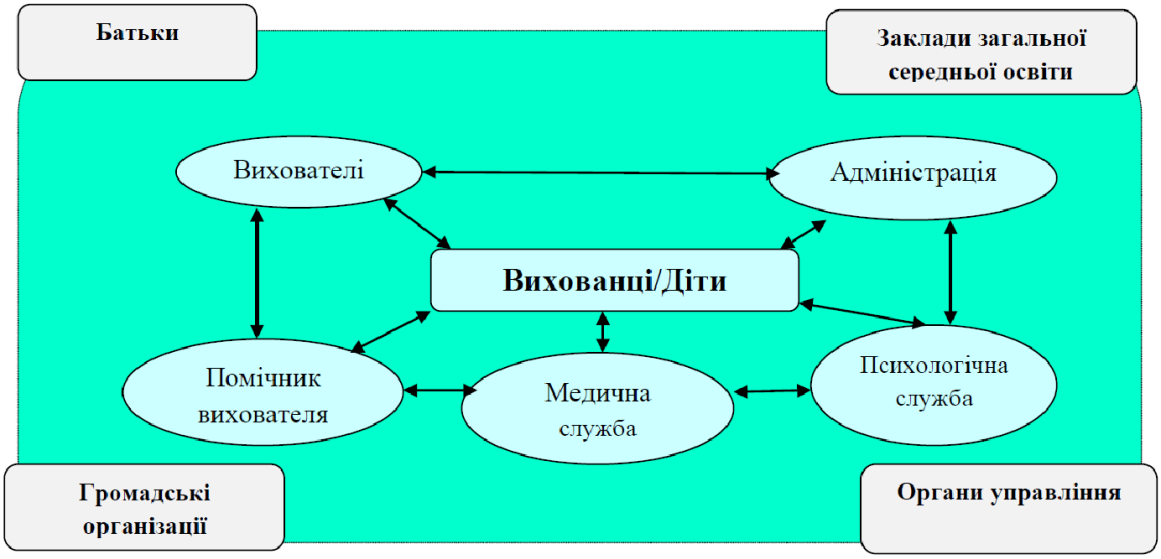

Рис. 1. Схема взаємодії учасників освітнього процесу ЗДО та суспільного оточення

З рисунку 1 видно, що взаємодія супроводжується і підтримується інформаційними потоками, які з'єднують як безпосередніх учасників освітнього процесу, так і суспільне оточення з закладом освіти як цілісною системою.

Нові принципи, засоби, форми і методи управління закладом дошкільної освіти потребують змін її змісту, потоків, масивів, форм одержання, опрацювання, передавання і використання інформації. Змінюється програма управління – відповідним чином змінюється й система інформаційного забезпечення.

Розглянемо зміст інформації за визначеними блоками.

Планувати й отримувати внутрішню соціально-педагогічну інформацію потрібно, виходячи з інформаційних потреб суб'єктів управління і освітнього процесу ЗДО, використовуючи специфічну для кожного об'єкту управління систему оцінювання стану системи і формування прямих впливів.

Орієнтовний перелік суб'єктів управління, які збирають, аналізують і приймають управлінські рішення в процесі управління якістю освіти в ЗДО розроблено, виходячи з аналізу схеми взаємодії учасників освітнього процесу ЗДО та суспільного оточення. Суб'єктами управління є такі утворення:

А – адміністрація закладу;
Б – батьки або особи, які їх замінюють;
ГО – громадські організації;
ОУ – органи управління;
В – вихователі, помічник вихователя;
МС – медична служба;
В/Д – вихованці/діти ЗДО;
ПС – психологічна служба.

Важливим аспектом проблеми є розроблення та запровадження в ЗДО раціональної системи інформаційного забезпечення управління закладом. Теоретичною основою розробки змістової системи є системно-комплексний підхід до управління закладом дошкільної освіти та функціональний підхід до управлінської діяльності адміністративно-управлінської ланки. База даних, яка є обов'язковою складовою будь-якої сучасної інформаційної системи, як правило, містить кілька банків даних (БД), систему управління базами даних та, у разі потреби, комплект прикладних програм функціонального призначення.

Відстеження і фіксування проміжних результатів виховання на рівні локального зворотного зв'язку, час отримання повідомлення про відхилення процесу від оптимального може становити від кількох годин до десяти діб, час відклику на управляючий вплив (за результатами повторної перевірки) – кілька діб (якщо на заняття у робочому плані виділено одне заняття на тиждень, час відклику становитиме два тижні).

Дещо більшим є час отримання повідомлення про відхилення за локальним результатом, який діагностується заходами з визначення рівня навчальних досягнень, становить від кількох діб до місяця, час відклику на управляючий вплив (за результатами повторної перевірки) – місяць і більше, в залежності від моменту отримання повідомлення, яке є сигналом зворотного зв'язку.

Управління за повним результатом виховання/навчання має час запізнення результату від трьох років і більше, тому вираховування значення сигналу зворотного зв'язку і формування керуючого впливу на процес може відбуватись тільки шляхом удосконалення освітнього процесу і/або коригуванням мети закладу.

У моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти, представленій на рисунку 2, передбачено дотримання умов ефективності використання інформації для управління якістю надання освітніх послуг у закладі дошкільної освіти, виокремлених і обґрунтованих нами вище. В моделі відображено ієрархію суб'єктів і процесів управління.

Виходячи з викладених вище теоретичних передумов застосування ІКТ з метою забезпечення якісного управлінням ЗДО, для побудови моделі нами було використано уявлення щодо забезпечення певного балансу (який можливо забезпечити на конкретному етапі розвитку ІКТ і готовності до його використання керівниками закладу освіти) між інформаційними потребами суб'єктів управління і освітнього процесу (блок 1) та можливостями забезпечення зазначених потреб (блок 3). Зазначений баланс реалізується шляхом створення системи інформаційного забезпечення управління ЗДО (блок 2). Ця система поєднує у своєму інформаційному полі усіх споживачів інформації, показаних на рис. 2 – від вихованців/дітей до суб'єктів управління (блок 12).

Окремо позначено освітній процес як специфічний об'єкт управління, який є джерелом інформації, основні потоки якого позначено: літерою А – потоки, що є переважно низхідними, тобто потоками постачання інформації й здійснення керуючих впливів, і літерою Б, які є переважно потоками зворотного зв'язку. Блоки 4 – 7 відповідають виокремленим у відповідності до теоретичних засад, викладених вище, а потоки 8 – 11 – відповідним впливам.

Здійснення стратегічного управління забезпечується, переважно, потоком А1, у якому відбувається передавання керуючих впливів до суб'єктів управління та інших споживачів інформації. Окремо позначено потік Б1, на основі відомостей якого формується передісторія взаємодії компонентів системи управління закладом дошкільної освіти, тобто реалізується накопичення фактів, досвіду.

Наразі перед нами постало завданням пошуку можливостей оцінювання ефективності застосування моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти як з боку інформаційного забезпечення діяльності ЗДО, так і з точки зору його результатів – впливу на якість освіти.

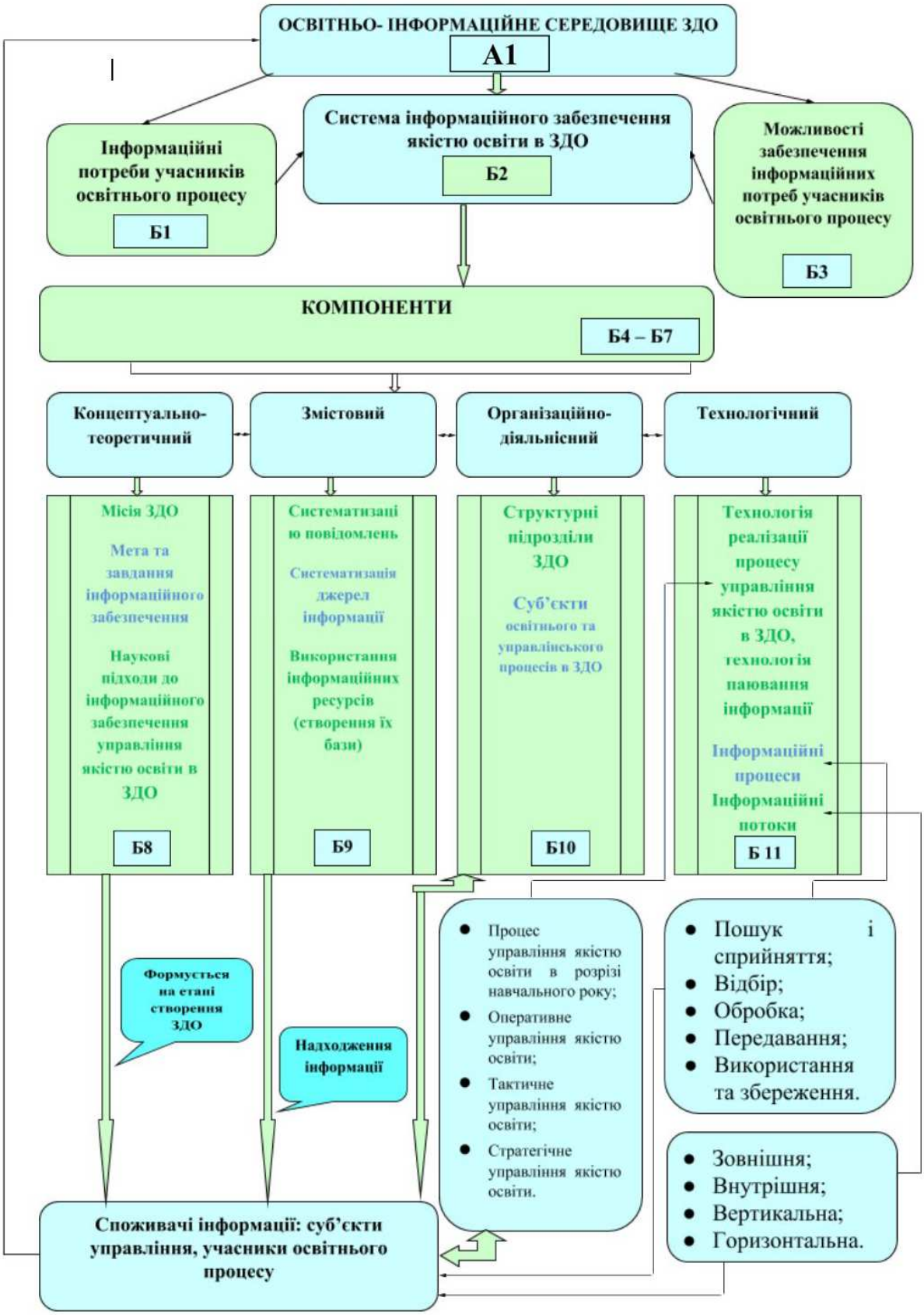

Рис. 2. Модель інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, розробка та обґрунтування моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти передбачає обізнаність усіх суб'єктів управлінського процесу щодо проблеми менеджменту, інформаційно-комунікаційного забезпечення, оптимальних форм і методів взаємодії у колективі, спільної командної роботи; налагодження міжсекторних зв'язків між усіма учасниками виробництва.

Побудова моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти й методики оцінювання рівнів інформаційного забезпечення управління якістю освіти розглядається нами як процес, результатом якого є: а) забезпечення управлінців інформацією, необхідною для прийняття ефективних управлінських рішень; б) управління якістю освіти в ЗДО проміжний – кінцевий результат, який, відповідно до проблеми дослідження, має знаходитись у причинно-наслідковому зв'язку. Виокремити зазначений зв'язок і статистично перевірити його достовірність можна за умови наявності достатньої кількості даних і певної процедури вимірювання, що й передбачає перспективу подальших досліджень.

Засновуючись до ієрархії процесів і складників моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти виникає необхідність в обґрунтуванні факторно-критеріальної моделі оцінювання рівнів інформаційного забезпечення управління якістю ЗДО.

Стаття не вичерпує всіх аспектів проблеми дослідження. *Перспективним вважаємо вивчення* регіональних відмінностей у процесі управління сучасним закладом дошкільної освіти; STREAM і STEAM – освіта в сучасних закладах дошкільної освіти; хмарні технології: завдання в Learning Apps для роботи з дітьми дошкільного віку за напрямами STREAM-освіти та оцінювання ефективності застосування моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю освіти сучасного закладу дошкільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

[1] А. Берг, Управление, информация, интеллект. Москва, Россия: Мысль, 1976. 279 с.

[2] В. Биков, Моделі організаційних систем відкритої освіти, монографія. К.: Атіка, 2008. 684 с.

[3] Ю. Васильев, Педагогическое управление в школе: методология, теория, практика. Педагогика, 1990. 144 с.

[4] В. Гуменюк, «Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом», дис. канд. пед. наук, Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти АПН України, К., 2001. 192 с.

[5] О. Дубініна, Методика застосування інформаційних систем та технологій у діяльності педагога навчального закладу, методичні рекомендації. К.: Педагогічна думка, 2016. 86 с.

[6] Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи, В. М. Мадзігон, Ю. О. Дорошенко, Ред. К.: Педагогічна думка, 2003. 272 с.

[7] Інформація як чинник організації людини: теоретико-методологічний аспект, Вісник НАПН України. Педагогіка і психологія, №2, с. 14-21, 2011.

[8] Л. Калініна, «Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом», дис. д-ра пед. наук, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», К., 2008. т.1. (рукопис). 472 с. т.2 (додатки). 174 с. [Електронний ресурс]. Доступно: http://disser.com.ua/content/350570.html

[9] Л. Мардахаев, «Словарь по социальной педагогике», Москва, Россия, 2002, 368 с.

[10] Міністерство освіти і науки України. (Лист МОН №1/9-11 від 11.01.11 року). Про «Перелік навчально-наочних посібників, електронних засобів навчального і загального призначення, обов'язкової ділової документації, допоміжних засобів навчання та шкільного обладнання, рекомендованих Міністерством для використання в дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах у 2010/2011 навчальному році» [Електронний ресурс]. Доступно: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13047/.

[11] Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті електронний ресурс [Електронний ресурс]. Доступно: http://westudents.com.ua/glavy/48810-281-natsonalna-doktrina-rozvitku-osvti-v-ukran.html.

[12] Л. Фишман, Н. Рогожкина, В. Чупин, В. Дудников, Сам себе инспектор: самооценка качества управления школою. Москва, Россия: Сентябрь, 2005. 144 с.

[13] The Global Information Technology Report 2015// World Economic Forum Geneva Copyright, 2015 by the World Economic Forum and INSEA [Електронний ресурс]. Доступно: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_IT_Report_2015.pdf.

Матеріал надійшов до редакції 27.09.2018 р.

МОДЕЛЬ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Косенчук Ольга Геннадьевна
кандидат педагогических наук,
доцент кафедры педагогики и психологии дошкольного образования и детского творчества
Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова, г.Киев, Украина
kosenchuk@ukr.net

Бахмат Наталья Валерьевна
доктор педагогических наук, доцент, профессор кафедры теории и методик начального образования,
заместитель декана педагогического факультета по научной работе и информатизации
образовательного процесса
Каменец-Подольский национальный университет имени Ивана Огиенко, г. Каменец-Подольский, Украина
bahger.teacher@gmail.com

Аннотация. В статье проанализированы различные тенденции построения модели информационно-коммуникационного обеспечения управления качеством образования современного заведения дошкольного образования, в соответствии с Международными образовательными стандартами. Авторами разработана и апробирована модель информационно-коммуникационного управления качеством образования современного заведения дошкольного образования, которая предусматривает знание всех субъектов управленческого процесса с проблемами менеджмента, информационно-коммуникационного обеспечения, оптимальных форм и методов взаимодействия в коллективе, совместную командную работу; налаживание межсекторных связей в процессе управления образовательной деятельностью учреждения дошкольного образования. Апробация была проведена на примере учреждений дошкольного образования г. Киева. Представленные инструменты включали анализ соответствующих теоретических и методологических источников, а также обобщение опыта преподавателя по преподаванию курса "Управление в системе дошкольного образования" студентам Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова.

Акцентировано внимание на значении эффективных механизмов взаимодействия в образовательном пространстве, которые сопровождаются и поддерживаются информационными потоками, и объединяют как непосредственных участников образовательного процесса, так и общественное окружение с учебным заведением как целостной системой. Большое внимание сосредоточено на определение факторов, которые препятствуют созданию полноценного информационно-коммуникационного обеспечения управления учреждениями дошкольного образования, обоснованы новые подходы по преодолению или минимизации ряда трудностей, возникающих в образовательном процессе. Автором аргументировано необходимость создания и функционирования мультидисциплинарной команды; раскрыты особенности планирования совместных действий в аспекте управления учебным заведением; уточнен порядок координации деятельности и охарактеризована система контроля за их выполнением.

Ключевые слова: информационно-коммуникационное обеспечение; учреждение образования; современное учреждение дошкольного образования; управление качеством образования; эффективное управление; модель.

MODEL OF INFORMATION AND COMMUNICATION MAINTENANCE OF PRESCHOOL EDUCATION QUALITY MANAGEMENT

Olha H. Kosenchuk
Phd of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of Pedagogy and Psychology of Preschool Education and Children's Creation
The National Pedagogical University named after M.P. Drahomanov, Kyiv, Ukraine
kosenchuk@ukr.net

Nataliia V. Bakhmat
Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Theory and Methodologies of Primary Education, Deputy Dean of Scientific Activity and Informatization of Educational Process of Pedagogical Faculty
Ivan Ogienko Kamenets-Podilsky National University, Kamenets-Podilsky, Ukraine
bahger.teacher@gmail.com

Abstract. The article analyzes various trends in the construction of a model of information and communication maintenance of education quality management in modern preschool education institutions, in accordance with the International Educational Standards.
The authors have developed and tested the model of information and communication maintenance of modern preschool education institutions quality management which provides the awareness on all subjects of the management process with the problems of management, information and communication maintenance, the most preferable forms and methods of interaction in the team, team work, the establishment of cross-sectoral links in the management of preschool education institutions educational activities. Approbation was carried out on the example of preschool education institutions in Kyiv.
The presented tools included the analysis of the relevant theoretical and methodological sources, as well as generalization of the teacher's experience in teaching "Management in the system of preschool education" to students of National Pedagogical University named after M.P . Dragomanov.
The emphasis is placed on the importance of effective mechanisms of interaction in the educational space, which are followed and supported by information flows, and bring together both the direct participants of the educational process and the social environment with the educational institution, and form an integral system.
Main attention is paid to identify the factors that encumber the creation of a fully-fledged information and communication maintenance of the management of preschool education; new approaches in overcoming or minimizing a number of difficulties that arise in the educational process are substantiated.
The authors have substantiated the importance of the creation and functioning of the multidisciplinary team; revealed the features of planning of collective actions in the aspect of management of educational institutions; specified the process of coordination of the activities and characterized the control system for their implementation.

Keywords: information and communication maintenance; educational institutions; modern institution of preschool education; management; quality education management; effective management; model.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

[1] A. Berg, Management, Information, Intellect. Moscow, Russia: Thought, 1976. 279 p.(in Russian)
[2] V. Bikov, Models of Organizational Systems of Vision, Monograph. K .: Atika, 2008. 684 p.(in Ukrainian)
[3] Y. Vasiliev, Pedagogical management in school: methodology, theory, practice. Pedagogy, 1990. 144 pp. (in Russian)
[4] V. Gumenyuk, «Information Support of Management of General Educational Institution", diss. Cand. ped Sciences, Central Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, K., 2001. 192(in Ukrainian)
[5] O. Dubinina, Method of application of information systems and technologies in the teaching activity in educational institution, methodical recommendations. K .: Pedagogical thought, 2016. 86 p. (in Ukrainian)
[6] Informatisation of secondary education: software tools, technology, experience, perspectives, V. M. Madzigon, Yu. A. Doroshenko, Ed. K .: Pedagogical Thought, 2003. 272 pp. (in Ukrainian)
[7] Information as a factor in the organization of a person: theoretical and methodological aspect, Bulletin NAPN Ukraine. Pedagogy and psychology, №2, p. 14-21, 2011.(in Ukrainian)
[8] L. Kalinina, "The system of information security management of a comprehensive educational institution", diss. Dr. Ped. Sciences, State University "University of Management Education", K., 2008. t.1. (manuscript). 472 s. - t.2 (annexes). 174 s. [online]. Available: http://disser.com.ua/content/350570.html(in Ukrainian)
[9] L. Mardakhaev, "Dictionary of Social Pedagogy", Moscow, Russia, 2002, 368 p. (in Russian)
[10] Ministry of Education and Science of Ukraine. (Letter of the Ministry of Education and Science № 1 / 9-11 of 11.01.11). About "List of educational and visual aids, electronic educational and general purpose, compulsory business documentation, auxiliary training and school equipment, recommended by the Ministry of use in preschool and general education institutions in the 2010/2011 academic year" [online]. Available: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/13047/.(in Ukrainian)
[11] National Doctrine of Ukrainian Education Development in the XXI Century [online]. Available: http://westudents.com.ua/glavy/48810-281-natsonalna-doktrina-rozvitku-osvti-v-ukran.html. (in Ukrainian)
[12] L. Fishman, N. Rogozhkina, V. Chupin, V. Dudnikov, Self Inspector: self-assessment of the quality of school management. Moscow, Russia: September, 2005. 144 p. (in Russian)
[13] The Global Information Technology Report 2015// World Economic Forum Geneva Copyright, 2015 by the World Economic Forum and INSEA [online]. Available: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_IT_Report_2015.pdf. (in English)

(cc) BY-NC-SA

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.